

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, менеджменту та комерційної діяльності

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ

для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

м. Кропивницький –2022

**Центральноукраїнський національний технічний університет
Факультет економіки та менеджменту**

Кафедра «Економіка, менеджмент та комерційна діяльність»

Назва курсу	Управління трудовим потенціалом
Викладач (-і)	Кандидат економічних наук, доцент Левченко Анна Олександрівна Асистент Немченко Тетяна Анатоліївна
Профайл викладача (-ів)	http://orcid.org/0000-0001-6141-1565 https://scholar.google.com.ua/citations?user=lqhjxSkAAAAJ&hl=ru http://orcid.org/0000-0002-4914-5134 https://scholar.google.com.ua/citations?hl=ru&user=WnxUGa8AAAAJ
Контактний тел.	(0522)390584
E-mail:	nemchenko2015@gmail.com
Консультації	Відповідно до графіку консультацій весняного семестру

- 1. Коротка анотація до курсу** – Результатом вивчення курсу «Управління трудовим потенціалом» є розуміння актуальних питань формування, розподілу, використання трудового потенціалу, а також оволодіння сучасним методичним інструментарієм, практичними навичками ефективного управління трудовим потенціалом підприємств у сучасних умовах господарювання.
- 2. Мета та цілі курсу** – формування теоретичних і практичних знань з питань регулювання процесів відтворення трудового потенціалу, його формування, розвитку та використання.

Завдання курсу: формування знань з теорії управління трудовим потенціалом; набуття практичних навичок практичного застосування ефективних методів управління трудовим потенціалом; формування та розвиток професійних здібностей у майбутніх фахівців самостійно здійснювати аналіз трудового потенціалу та стан його використання, а також розробляти шляхи вирішення наявних проблем

3. Формат курсу - Вкажіть формат проведення курсу:

Змішаний (*blended*) - курс, що має супровід в системі Moodle;

4. Результати навчання:

Знати: об'єкт і предмет дисципліни; основні категорії та поняття; демографічну ситуацію в Україні; сутність та основні напрями демографічної політики, інструменти її реалізації; зміст системи управління трудовим потенціалом, її елементи; суб'єкт та об'єкт управління трудовим потенціалом на різних управлінських рівнях; сутність основних методів управління, сфери їх застосування; зміст формування та розвитку трудового потенціалу; завдання управління формуванням загальноосвітнього та професійно-кваліфікаційного рівня трудового потенціалу; сучасний рівень використання трудового потенціалу; сутність резервів і шляхів підвищення ефективності використання трудового потенціалу України; характеристику міжнародного співробітництва з управління трудовим потенціалом; сучасні проблеми управління трудовим потенціалом в контексті міжнародного досвіду.

Вміти: компетентно використовувати основні поняття при аналізі ринку праці; аналізувати демографічну ситуацію в Україні; оцінювати вплив демографічних процесів на формування та розвиток трудового потенціалу; характеризувати роль різних соціально-демографічних груп населення в потенціалі суспільства; характеризувати суб'єкти, об'єкти, зміст та методи управління трудовим потенціалом на різних рівнях; аналізувати вимоги до якості трудового потенціалу, що обумовлюються змінами змісту та характеру праці в ринкових умовах; характеризувати роль міжнародної організації праці (МОП) щодо регулювання соціально-трудова відносин; розробляти пропозиції щодо поліпшення управління трудовим потенціалом з урахуванням міжнародного досвіду; розраховувати та аналізувати показники ефективності використання трудового потенціалу; оцінювати резерви підвищення ефективності використання трудового потенціалу та обґрунтовувати шляхи їх використання.

5. Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна к-сть годин
лекції	28
семінарські заняття / практичні / лабораторні	28
самостійна робота	64
курсова робота	

6. Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	Курс (рік навчання)	Нормативний\ вибірковий
2024	5, 6	3	вибіркова

7. Схема курсу

Тема	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література	Завдання, год
<p>Тема 1: Предмет, метод і завдання дисципліни «Управління трудовим потенціалом» Предмет, метод та завдання дисципліни. Структура дисципліни. Взаємозв'язок дисципліни з іншими дисциплінами та науками: економічними, соціологічними, управлінськими. Значення дисципліни для фундаментальної підготовки бакалаврів.</p>	Лекція	1, 2	Опрацювання літератури, тестування (1 год ЛК, 1 год ПЗ)
<p>Тема 2: Населення як природна основа формування трудового потенціалу Населення як демографічна категорія. Структура населення, види структур: статево-вікова, сімейна, економічна, соціальна. Природний рух населення: сутність, значення та показники ви міру. Міграційний рух населення: сутність, причини та види міграцій. Показники, що характеризують масштаби та інтенсивність міграцій. Відтворення населення та його типи. Особливості сучасного відтворення населення. Демографічний вимір трудового потенціалу. Джерела інформації про населення.</p>	Лекція, самостійна робота, дискусія	1, 2,7,9,11	Опрацювання літератури, тестування, реферати (2 год ЛК, 2 год ПЗ)
<p>Тема 3. Регулювання демографічного розвитку Сутність демографічної ситуації. Характеристика демографічної ситуації в Україні. Динаміка чисельності населення, сучасні тенденції демографічних процесів — народжуваності, смертності, шлюбності. Зміни вікової</p>	Лекція, самостійна робота, дискусія	1,2,3,4,12	Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)

<p>структури та очікуваної тривалості життя. Взаємозв'язок демографічних процесів з соціально-економічними. Демографічна політика: сутність, об'єкт, суб'єкт, основні напрями та засоби реалізації. Міграційна політика. Концепція державної міграційної політики. Механізми та показники, що визначають рівень інтенсивності трудової міграції. Трудова міграція населення в Україні. Об'єктивна необхідність регулювання демографічних процесів.</p>			
<p>Тема 4: Трудовий потенціал суспільства Сутність поняття “трудовий потенціал”. Трудовий потенціал індивіда, колективу підприємства, суспільства. Співвідношення понять “трудові ресурси”, “трудовий потенціал”, “економічно активне населення”, “людський фактор”, “людський капітал”. Місце трудового потенціалу в системі потенціалів соціально-економічної системи. Взаємозв'язок населення і трудового потенціалу, роль різних соціально-демографічних груп населення в трудовому потенціалі суспільства. Формування та роль трудового потенціалу. Основні чинники, що впливають на формування та розвиток трудового потенціалу: соціально-економічні, науково-технічні, психологічні. Відтворення трудового потенціалу в системі управління ринком праці.</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,8, 6,11</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>
<p>Тема 5. Формування загальноосвітнього та кваліфікаційного рівня трудового потенціалу Поняття “якість трудового потенціалу”, її характеристики. Вплив змісту та характеру праці на якість трудового потенціалу. Загальноосвітній рівень трудового потенціалу, сутність і показники, що його характеризують. Управління формуванням загальноосвітнього рівня трудового потенціалу. Сутність професійної орієнтації та управління</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,4,5, 8</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>

<p>нею. Професійно-кваліфікаційний рівень трудового потенціалу: сутність, показники, управління. Поняття “конкурентоспроможність робочої сили” та фактори, що її визначають. Значення конкурентоспроможності робочої сили в економічному зростанні. Підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації кадрів різних рівнів як передумова формування загальноосвітнього і кваліфікаційного рівня трудового потенціалу. Форми підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів робітничих професій і фахівців з вищою освітою.</p>			
<p>Тема 6. Система управління трудовим потенціалом Управління як соціально-економічне явище і як процес, його функції. Сутність і структура системи управління трудовим потенціалом, її елементи. Завдання управління трудовим потенціалом: об’єкти, суб’єкти та рівні. Методи управління трудовим потенціалом: адміністративно-організаційні, економічні та соціально-психологічні. Їхній зміст і пріоритетні сфери застосування. Характеристика сучасного етапу управління трудовим потенціалом України.</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,7,10,11,12</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>
<p>Тема 7. Науково-методичне та нормативно-правове забезпечення управління трудовим потенціалом Зміст науково-методичного забезпечення управління трудовим потенціалом. Науково-дослідні установи, що надають послуги з науково-методичного забезпечення, напрями їх спеціалізації. Координація діяльності науково-дослідних установ. Науково-правове забезпечення управління трудовим потенціалом, закони та підзаконні акти, що регулюють правові заходи управління трудовим потенціалом. Структура державних органів з управління трудовим потенціалом: загальнодержавні, регіональні, галузеві. Їх взаємодія в прийнятті та реалізації рішень. Матеріальне, кадрове та фінансове забезпечення управління</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,4,5,12</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>

<p>трудохим потенціалом.</p>			
<p>Тема 8. Людський капітал і його роль у соціально-економічному розвитку Людський капітал як соціально-економічна категорія; економічна оцінка здібностей людини робити прибуток. Формування концепції людського потенціалу. Значення концепції людського капіталу для регулювання ринку праці (вирішення питань регулювання ринку праці), розроблення індивідуальних програм, програм управління людськими ресурсами, розвитку трудового потенціалу, зростання продуктивності праці. Людський капітал як активна частина трудового потенціалу, складові людського капіталу. Особливості людського капіталу на різних рівнях. Спільне і відмінне у людському та речовому капіталах. Сутність інвестицій у людський капітал, їх значення для економічного зростання. Особисті інвестиції. Ефективність інвестицій в людський капітал. Методи їх визначення. Роль держави в інвестуванні людського капіталу.</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2, 5,10,11</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>
<p>Тема 9. Людський розвиток як мета і критерій суспільного прогресу Людський розвиток як найважливіший індикатор і чинник суспільного прогресу. Проблеми людського розвитку в економічних концепціях. Концепція людського розвитку, запропонована експертами ООН — її логіка та зміст. Проблема оптимізації взаємозв'язку між людським розвитком і економічним зростанням. Методологія кількісної оцінки рівня людського розвитку. Сутність показника “індекс розвитку людського потенціалу”, запропонованого ПРООН. Методика розрахунку складових</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,4,6,9,12</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>

<p>індексу розвитку людського потенціалу — очікуваної тривалості життя, рівня освіченості, рівня добробуту (обсягу реального ВВП на одну людину). Особливості методики розрахунку індексу людського потенціалу в національних умовах. Методики розрахунку, запропоновані українськими вченими. Взаємозв'язок економічного зростання, зайнятості та людського розвитку. Економічне зростання, пропозиція праці і попит на неї. Людський розвиток і безробіття. Рівень життя, нерівність і людський розвиток. Гендерна нерівність у розвитку та використанні людського потенціалу в Україні. Динаміка показників людського розвитку.</p>			
<p>Тема 10. Доходи і якість життя населення Економічні закони, що регулюють розподільчі відносини в ринковій економіці. Сутність і структура доходів населення та джерела їх формування. Номінальні та реальні, сукупні та грошові доходи, бруто-доходи та нетто-доходи, трудові та нетрудові доходи. Необхідність регулювання доходів у ринковій економіці. Еволюція політики доходів і зарубіжний досвід їх регулювання. Нормативно-правові акти, що регулюють доходи. Державне регулювання доходів, державні соціальні стандарти та їх соціально-економічне значення. Вартість життя і споживчий бюджет. Доходи та платоспроможність населення. Рівень (якість) життя населення та його вплив на економічну і соціальну активність. Розподіл населення за рівнем доходів. Бідність та її виміри. Програми подолання бідності в Україні.</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,3,4,5,8</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>
<p>Тема 11. Мотивація економічної активності населення Мотивація як процес активізації життєво важливих мотивів людей до економічної діяльності. Сутність категорії “економічна активність”, її види. Фактори мотивації економічної активності трудового потенціалу. Методи</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,3,7</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>

<p>мотивації економічної активності: адміністративні, правові, економічні. Сучасні проблеми мотивації економічної активності трудового потенціалу</p>			
<p>Тема 12. Ефективність використання трудового потенціалу Загальнотеоретичні основи ефективності господарювання. Поняття, критерії та показники економічної та соціальної ефективності використання трудового потенціалу. Чинники підвищення ефективності використання трудового потенціалу на різних рівнях. Поняття резервів ефективності використання трудового потенціалу та методичні основи їх класифікації. Механізм регулювання ефективного використання трудового потенціалу. Сучасний рівень ефективності використання трудового потенціалу в Україні. Характеристика підвищення резервів ефективності використання трудового потенціалу та шляхи їх реалізації.</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,5,9,11</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>
<p>Тема 13. Суспільна організація праці та соціальна політика в управлінні трудовим потенціалом Суспільна праця, її структура та функції. Форми суспільної праці та її організація. Трудовий потенціал як елемент суспільної праці. Управління суспільною організацією праці: типи та методи управління. Поняття, сутність, об'єкт і суб'єкт соціальної політики. Мета та завдання соціальної політики, її напрями та шляхи реалізації. Створення умов для творчої, високопродуктивної праці як основне завдання державної соціальної політики. Соціальне страхування, соціальна допомога, соціальна підтримка та соціальний захист населення. Нормативно-правові документи, що визначають соціальну політику, та державні структури, які її здійснюють. Характеристика соціальної політики в Україні, перспективи її розвитку з урахуванням світового досвіду.</p>	<p>Лекція, самостійна робота, дискусія</p>	<p>1,2,3,6,12</p>	<p>Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)</p>

<p>Тема 14. Міжнародне співробітництво в управлінні трудовим потенціалом Сутність глобалізації та її вплив на управління трудовим потенціалом. Зміни на ринку праці та в соціально-трудовах відносинах, обумовлені міжнародною економічною інтеграцією. Міжнародна організація праці, її цілі, завдання, структура та основні напрями діяльності. Міжнародні трудові норми, програми зайнятості. Інтеграція України в міжнародний ринок праці. Кількість, оплата та умови праці робочої сили України за кордоном. Захист національного ринку праці від негативного впливу глобалізації.</p>	Лекція, самостійна робота, дискусія	1,2,3,5,11	Опрацювання літератури, реферати, тестування (2 год ЛК, 2 год ПЗ)
<p>Тема 15. Досвід зарубіжних країн в управлінні трудовим потенціалом Сутність міжнародних підходів до управління трудовим потенціалом. Характеристика організаційних аспектів профорієнтаційної роботи. Формування єдиних підходів до створення освітніх стандартів. Досвід окремих країн в сфері підготовки, перепідготовки кадрів і їх працевлаштування. Створення нових робочих місць. Основні напрями адаптації зарубіжного досвіду щодо управління трудовим потенціалом до вітчизняних умов.</p>	Лекція, самостійна робота, дискусія	1,2, 8,10	Опрацювання літератури, реферати, тестування (1 год ЛК, 1 год ПЗ)

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	<i>участь в роботі впродовж семестру/залік - 50, 50/100</i>
Вимоги до письмової роботи	<i>Впродовж семестру кожен студент має підготувати 2 реферати на обрану тематику. Реферати мають бути подані до початку рубіжного контролю. Відсутність рефератів не допустима. У разі дистанційного навчання, реферати подаються на електронну пошту викладачеві. Допускаються цитування не більш ніж 60% обсягу роботи. До кожного рубіжного контролю студенти зобов'язані пройти тестування в системі Moodle</i>
Умови допуску до підсумкового	Наявність 2 рефератів та пройдені тести в системі Moodle

9. Список літературних джерел

1. Васильченко В. С., Гриненко А. М., Грішнова О. А., Керб Л. П. Управління трудовим потенціалом: Навч. посіб. — К., 2005. — 402 с.
2. Іванісов О. В. Управління трудовим потенціалом. Навчально-практичний посібник / Іванісов О. В., Єрмоленко О. А., Доровської О. Ф. — Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. — 392 с.
3. Осовська Г. В. Управління трудовими ресурсами: Навч. посібник / Г. В. Осовська, О. В. Крушельницька. — К.: Кондор, 2003. — 224 с.
4. Грішнова О.А. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Підручник. — К.: Знання, 2006. — 559 с.
5. Гриньова В. М. Адміністративне управління трудовим потенціалом: Навчальний посібник / В. М. Гриньова, М. М. Новікова, М. М. Салун, О. М. Красноносова. — Харків: Вид. ХНЕУ, 2004. — 428 с.
6. Колот А. М. Мотивація персоналу: Підручник. — К., 2012. — 337 с.
7. Левченко О. М. Якість трудового потенціалу регіону. — Кіровоград, 2002. — 135 с.1
8. Людський розвиток регіонів України: Методика оцінки та сучасний стан. — К., 2002. — 123 с.
9. Ноджак Л. С. Демографічні чинники формування і використання трудового потенціалу за ринкових перетворень. — Львів, 2004. — 190
10. Пономаренко В. С., Гриньова В. М., Салун М. М., Новікова М. М. та ін. Управління трудовим потенціалом. — Харків, 2006. — 432 с.